

Landschappelijke versterking 't Oeverstraat

Inrichtingsplan

Projectcode: PA18EVERS
Naam: Fam. Evers
Straat: 't Oeverstraat 5
Postcode, plaats: 3882 RK Putten

E-mail: X
Telefoonnr: X
Afwijkend postadres: X

Opsteller plan: Eward Timmerman

Datum: 20-12-2018

Versie concept

Inrichtingsplan

De fam Evers is bezig met een ruimtelijke ontwikkeling in het buitengebied van de gemeente Putten (slopen van de grote schuur en vervangen door een passende veldschuur). Om te voldoen aan de planologische procedure vraagt de gemeente Putten onder anderen voor een landschappelijke inpassing van deze ruimtelijke ontwikkeling en het versterken van het omliggende landschap. Stichting Landschapsbeheer Gelderland is gevraagd hiervoor een passend advies voor uit te brengen. Dit plan is een samensmelting van een drietal ontwerpprincipes en uitgangspunten (bijlage 1). Zo heeft de erfadviseur in dit plan de analyse van het landschap waarin de ontwikkeling plaats vindt (het broekontginningslandschap (bijlage 2)) en de bijbehorende cultuurhistorische principes gekoppeld aan uw eigen wensen en ideeën. Uiteraard is er gekozen voor de aanplant van inheemse, lokaal passende boom- en struiksoorten.

Leeswijzer

In het plan wordt per aan te leggen landschapselement een korte toelichting gegeven op de cultuurhistorische waarde van dit element op het erf. Daarnaast is er een uitwerking gemaakt resulterend in een lijst van aan te leggen soorten en aantallen. Ten aanzien van de uitvoering wil ik u wijzen op onze website www.landschapsbeheergelderland.nl waar, naast aanleg, ook de beheeraspecten van de diverse landschapselementen middels instructiefilmpjes te zien zijn (zie ook bijlage 3).

Beplanting

Het plan omvat de volgende landschapselementen;

- Knip- en scheerheggen [nr. 1]
- Vrij uitgroeiende struweelhaag [nr. 2]
- Elzensingel en elzenhakhoutsingel [nr.]
- Vogelbosje en geriefbosje [nvt]
- Solitaire boom, laanboom of bomengroep [nr.]
- Houtwal en houtsingel [nr. 3]
- Hoogstamboomgaard [nr. 4]
- Knotbomen [nvt]
- Leibomen [nvt]
- Poel/kolk [nvt]

1. Knip- en scheerheg

Op uw erf

De bestaande haag op het voorerf, doorzetten tot aan de nieuwe schuur. De haag zorgt voor luwte en privacy na het verwijderen van de oude schuur en zorgt voor structuur op het voorerf

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 50 Meter
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 200
Soort	: liguster/haagbeuk/ veldesdoorn
Maat	: 60- 80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

Cultuurhistorische waarde

Knip- en scheerheggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringde landschap. Nabij boerderijen en rondom boomgaard en moestuin waren veelal de heggen te vinden. Vaak diende de heggen als eigendoms- of perceelsscheiding. De doornige heg had daarnaast ook nog een belangrijke veekerende functie.

Langs de rivieren dienden de heggen om de waterstroom bij overstromingen te remmen en te verdelen, zodat het vruchtbare slib kon bezinken. Inmiddels zien we dat veel heggen bedreigd worden.

Veel heggen zijn uit het landschap verdwenen door de komst van prikkeldraad, de ruilverkavelingen en achterstallig onderhoud. Alle reden om de heg weer terug te brengen in het landschap. Heggen zijn namelijk nog altijd functioneel als windscherm en als veekering, ook bij hoge rivierwaterstanden zorgen ze voor een permanente afrastering. Daarnaast houden ze de grond vast en dragen ze bij aan een goede waterhuishouding. Ook veel dieren hebben profijt van de aanwezigheid van een heg. Vogels gebruiken het als broedplaats; veel kleine zoogdieren vinden er voedsel en een schuilplaats en voor vleermuizen is een haag erg belangrijk als oriëntatiepunt.

Knip- en scheerheg

2. Struweelhaag

Op uw terrein

Na het slopen van de schuur, de kavelgrens aanzetten met opgaande inheemse struiken en een enkele boomvormer. Zo wordt het zicht op het erf en de wind gebroken.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 40 meter
Plantrijen	: 2 Plantrijen
Plantwijze	: 2 stuks per meter
Aantal	: 160
Soort	: 35 x haagbeuk 10 x sleedoor 20 x liguster 25 x zwarte els 15 x Gelderse roos 15 x Eenstijlige meidoorn 15 x gewone beuk 15 x hazelaar 10 x hult 5 x tamme kastanje
Maat	: 60 - 80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	: Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

Cultuurhistorische waarde

Gelderland kent een grote diversiteit aan lijnvormige landschapselementen, waaronder de vrij uitgroeïende haag en de struweelhaag.

De vrij uitgroeïende haag bestaat uit een enkele rij struiken die vrijuit kunnen groeien en de struweelhaag bestaat uit meerdere rijen. De functie van deze hagen was perceelsscheiding en veekering, daarom bestonden de hagen vroeger voornamelijk uit doorsoorten. Soms werden ook nog wat andere struiken en bomen in de haag aangeplant, denk hierbij aan hondsroos, sleedoor, braam, wilg, eik of es. De hagen boden beschutting voor het vee en zorgden voor gebruikshout. Door de komst van het prikkeldraad, de

schaalvergroting en de ruilverkavelingen zijn veel van deze elementen verdwenen. Vaak worden de termen heggen en hagen door elkaar gebruikt, en regionaal hebben ze soms verschillende betekenissen. De term heg gebruiken we voor strak geschoren elementen, de term haag gebruiken we voor de meer breed en hoog uitgroeïende elementen. Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals bij het leggen of vlechten van hagen.

Hagen hebben een grote natuurwaarde. Ze zijn vaak een schuilplaats voor veel vogels en kleine zoogdieren en vergroten daardoor de landschappelijke en ecologische variatie.

Struweelhaag

3. Vogelbosje/ geriefbosje

Op uw terrein

De opgaande beplanting achter de te slopen schuur versterken. De beplanting zorgt voor luwte op het erf.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 10 meter
Breedte	: 8 meter
Oppervlakte	: 80 m ²
Plantwijze	: Aanvullen/ Vierkant verband 1,50 m x 1,50 m
Aantal	: 30
Soort	: 10 x hazelaar 10x zwarte els 10 x zomereik
Maat	: 60 -80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	:

Cultuurhistorische waarde

Vogelbosjes of Bijenbosjes kom je vaak tegen op het erf. Een vogelbosje of bijenbosje is een bosje die voornamelijk uit struiken bestaat en vaak niet groter is dan 500 m² met een gemiddelde oppervlakte van 200 m². De soorten die in het bosje aangeplant worden, zijn vooral besdragende struiken als meidoorn, gelderse roos en lijsterbes om vogels aan te trekken of struiken met gevarieerde bloeitijden die aantrekkelijk zijn voor bijen. Een vogelbosje wordt gebruikt als broedplaats en schuilplaats door zowel vogels als klein zoogdieren. Daardoor voegt een vogelbosje veel toe aan de ecologische diversiteit op en rondom het erf.

Geriefbosje

Geriefhoutbosjes zijn vaak vrijliggende elementen in het landschap. Vaak komt u ze tegen in een overhoekje tussen de weilanden, al dan niet omgeven door een sloot. De sloot deed dan dienst als veekering.

Een geriefhoutbosje is vaak groter dan 500 m² en werd vroeger aangeplant om in geriefhout, hout voor dagelijks gebruik, te voorzien. Een geriefhoutbosje was vroeger vaak een monocultuur van bijvoorbeeld eik, es, wilgen of elzen. Doordat een geriefhoutbosje voor de houtvoorziening op eigen erf meestal niet meer van toepassing is, worden tegenwoordig vaak vogelbosjes aangeplant om iets meer variatie te krijgen.

Geriefhoutbosjes kunnen door de rust die er heerst en de geringe betreding veel betekenen voor planten en dieren. Ook landschappelijk zijn geriefhoutbosjes van groot belang. Ze doorbreken de vlakke horizon en zorgen voor afwisseling in het landschap.

4. Boomgaard

Op uw erf

Achter de moestuin een boomgaardje aanleggen.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 25 meter
Breedte	: 15 meter
Plantwijze	: Plantafstand 8 a 10 meter
Aantal	: 4
Rassen	: Zie rassen tabel (mogelijke vervangers op termijn)
Maat	: hoogstam
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	:

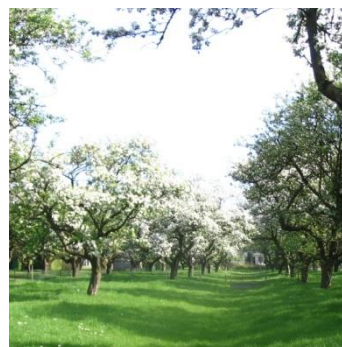
Cultuurhistorische waarde

Al vele eeuwen wordt in Nederland fruit geteeld in hoogstamboomgaarden. Aanvankelijk waren het vooral kloosters, kastelen en landgoederen.

Eind 19de eeuw begon een grote uitbreiding aan fruitboomgaarden. Onder invloed van de landbouwcrisis stapten veel agrariërs in het rivierengebied over van graanteelt naar hoogstamfruit. Een groot voordeel van het hoogstamfruit was dat er dieren onder konden grazen.

Vanaf 1950 is het areaal aan hoogstamboomgaarden flink achteruit gegaan, vanwege de opkomst van de moderne fruitteelt (laagstam).

Hoogstamboomgaarden hebben een grote ecologische waarde. Ze leveren nestgelegenheid aan allerlei vogels. De steenuil is een soort die graag broedt in holle takken van fruitbomen. Een heg om de boomgaard als windsingel vergroot de natuurwaarde van de boomgaard.

Hoogstamboomgaard

Rassentabel (voorbeeld van mogelijke rassen) (*) Zelfbestuiver

Ras	moes/hand	smaak	bloeitijd	pluktijd	Houdbaar	ziektes
appels						
Zoete kroon*	hand/keuken	Zoet	laat	Eind sept	zeer goed	ongevoelig
peer						
Gieser Wildeman*	Stoof	Zoet	midden	Eind sept	Zeer goed	gevoelig
pruim						
Dubbele Boerenwitte*		wit	vroeg	half aug		ongevoelig
kers						
Hedelfinger Riesenkirsche		donkerrood	laat	eind juni		ongevoelig

Plantsoenlijst landschappelijke inrichting

Onderstaande plantsoenlijst omvat de beplanting die nodig is om het voorgestelde plan uit te voeren.

Evers	PA18EVERS		
Nederlandse naam		Maat	Aantal
Bosplantsoen 2 jarig maat 60-80			
Zwarte els	Alnus glutinosa	60-80	25
Haagbeuk	Carpinus betulus	60-80	35
Hazelaar	Corylus avellana	60-80	15
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	60-80	15
Beuk (groen)	Fagus sylvatica	60-80	15
Wilde liguster	Ligustrum vulgare	60-80	220
Sleedoorn	Prunus spinosa	60-80	10
Gelderse roos	Viburnum opulus	60-80	15
Hulst	Ilex aquifolium	C-2	10
Hazelaar	Corylus avellana	100-125	10
Tamme kastanje	Castanea sativa	100-125	5
Zwarte els (tbv knot)	Alnus glutinosa	175-200	10
Zomereik	Quercus robur	150-175	10
Boompalen			
Boompalen	Onbehandeld	8x250	4
Boombeschermer	Anti knab	78	4
Fruitbomen			
Appel	Zoete kroon*	hoogstam	1
Kers	Hedelfinger Riesenkirsche	hoogstam	1
Peer	Gieser Wildeman*	hoogstam	1
Pruim	Dubbele Boerenwitte	hoogstam	1

Bijlage 1 Boerenerven

Traditioneel gebruik

Van oudsher stonden boerderijen en boerenerven in dienst van de agrarische bedrijfsvoering. Alles wat te vinden was op en rond het erf had een functie. Nut ging altijd voor sier en niets was toevallig.

De boerenerven verschillen per regio. De grondsoort en de oorspronkelijke agrarische bedrijfsvoering had grote invloed op de inrichting van het erf en de keuze van bomen en struiken. Maar ook de godsdienst drukte onbewust een stempel op het erf. Katholieke erven in het rivierengebied stonden vol bloemen, terwijl in de protestantse gebieden van de achterhoek het erf veel eenvoudiger was ingericht, zonder uitbundige bloemen.

Opbouw van een boerenerf

Ook de taakverdeling tussen de boer en boerin heeft een belangrijke invloed gehad op de traditionele erfinrichting. De taken waren duidelijk verdeeld en daarmee de grond rondom de boerderij ook. De vrouw had de verantwoordelijkheid over het woongedeelte, het daar dichtbij liggende terrein met de bleek, de moestuin, de huisweide, eventueel de siertuin met bloemperken en de boerenboomgaard. Op de boerderij werd dat meestal "voor" genoemd en "voor" was het domein van de boerin. Voor deze delen van het boerenerf was een goede zichtbaarheid vanuit het woonhuis vereist, omdat in de boomgaard bijvoorbeeld de jonge kalveren liepen, die extra aandacht nodig hadden.

De man had de verantwoordelijkheid voor de dieren, de wagens, de werktuigen en het bedrijfs gedeelte. Kortom, hij had de zorg voor "achter".

"Voor" is van oorsprong meestal een stuk groener dan "achter". Voor staan de meeste bloemen, struiken en bomen. Ook speelde aan de voorkant het laten zien dat het goed ging, een belangrijke rol. Daarom werden daar later parkbomen zoals de treurbeuk, de paardekastanje, de rode beuk, (lei)linden en sierstruiken, kortom, de wat meer luxe soorten, aangeplant. Het voorste deel van het boerenerf was meer gericht op het gezin en had een bepaalde beslotenheid.

Aan de achterkant moest men ruimte hebben om met paard en wagen te manoeuvreren en later met steeds groter wordende tractoren. "Achter" stonden ook de schuren. De boer was er de hele dag te vinden. Hij hield zich bezig met het bewerken van het land, de verzorging van het vee óf met onderhoud en reparaties aan machines en bedrijfsgebouwen. "Achter" werden de zakelijke contacten met de omgeving afgehandeld, koop en verkoop van zaken vonden vooral daar plaats. Aan de achterkant lag ook de verbinding met de bij het bedrijf behorende percelen.

De beplanting aan de achterkant bestond meestal uit bomen en struiken die ook in de omgeving voorkwamen. De beplanting achter was hoog, los en afwisselend en bestond uit singelachtige beplantingen. Ook kwamen vaak solitaire bomen voor.

Voor en achter worden nog altijd door een denkbeeldige lijn tussen de verschillende gebouwen van elkaar gescheiden. Deze lijn kan globaal over het gehele erf worden doorgetrokken, waardoor de functionele scheiding tussen wonen en werken goed zichtbaar wordt.

Variatie

Vanwege de functionaliteit van veel landschapselementen was er van oudsher veel beplanting op en rondom het erf aanwezig. Dit zorgde voor een grote variatie aan beplanting en beplantingsstructuren. Landschapsbeheer Gelderland streeft er dan ook naar deze structuren weer terug te brengen op erven, aan de hand van onze 4 lagen benadering. Dit houdt in dat we zowel kruiden, hagen, hoogstamfruit en singels met hoge bomen graag op erven zien. Dit vergroot de biodiversiteit en biedt veel kansen voor vogels en zoogdieren.

Bijlage 2 Bijlage 2 (Natte) heide/ broek ontginningen

Het landschappelijk inrichtingsplan is zoveel mogelijk afgestemd op het Landschapsbeleid van de gemeente Putten. Dit resulteert in een landschappelijk en cultuurhistorisch verantwoorde inrichting, waarbij niet alleen is gelet op de inrichting van het erf (zie bijlage 1), maar ook op de mogelijkheden het landschap in de directe omgeving te versterken.

Het erf ligt in het broek ontginningslandschap. Een landschap dat relatief kort geleden is ontgonnen. De ontginning kent een planmatige aanpak waardoor een rechtlijnig landschap is ontstaan met rechte wegen en percelen. Het landschap wordt gekenmerkt door rechte wegen met laanbeplanting, hier en daar een bosje en de erven als groene eilanden in een vrij open landschap. Ten westen van het erf ligt het buurschap 't oever een kleinschalige oude Kampenontginning wat aansluit op het polderlandschap van de oude Zuiderzee. Veel van de karakteristieke beplanting is door de verder schaalvergroting verdwenen.

De nadruk ligt in dit landschappelijke inrichtingsplan daarom op het behouden van de structuren kenmerkend voor het heide/ broek ontginningslandschap; openheid behouden, aanzetten van lanen, erf- en kavelbeplanting rond de wegen en de

Richtlijnen Natte heideontginningen/ Broekontginning

- Relatieve openheid door begrenzing met boomsingels
- Herstel en behoud bospercelen
- Begeleiding door forse lanen (zonder ondergroei) als structuurdrager van het landschap
- Herstel en behoud van houtwallen en houtsingels
- Behoud van regelmatige kavelvormen

Kavel vorm

Blokken en slagenpatronen ingepast in grootschalig geometrisch ontginningspatroon

Bouwblok omvang structuur

- Slagen en smalle kavelindeling
- Bijgebouwen integreren in, of plaatsen achter (ten opzichte van de openbare weg), het woongebouw/de woongebouwen
- Bijgebouw en/of bedrijfsgebouw ondergeschikt aan het hoofdgebouw. Te bereiken doormiddel van ligging en beplanting. Een lagere goothoogte kan dit effect versterken. Op deze manier wordt een goede presentatie van het gehele bebouwingscluster naar de openbare weg bewerkstelligd.

Erfinrichting/ beplanting

- (Knot)elzen- of (Knot)wilgen langs sloten en op de kavelgrenzen in de lengterichting van het landschap
- Bestaande lijnen in het landschap benadrukken met houtwallen en houtsingels
- Aanleggen van broekbosjes
- Voorzijde complex inrichten als (formeel) voortuin
- Eventueel een solitair of groepen op het erf

Bijlage 3 Algemene plant informatie

Struiken en bosplantsoen

Algemeen

Dit zijn soorten die of in een rij of per oppervlakte beplant worden. De maat van het geleverde materiaal is doorgaans 60-100 cm hoog. Struiken planten we 1,25 x 1,25 meter uiteen. Bosplantsoen 1,50 x 1,50 meter. In de meeste gevallen krijgt u een gevarieerd sortiment. Er zitten dan wat boomvormers in en wat struikvormers. Met name de manier waarop de menging wordt uitgevoerd kan bepalend zijn voor een goed of minder goed resultaat.

Boomvormers:

Berk, Es, Els, Eik, Beuk, Esdoorn zijn boomvormers die ook in een beplanting met struiken kunnen voorkomen. De boomvormers dient men als ze gemengd worden geplant met struiken in het midden van een beplanting (niet aan de rand dus) aan te leggen.

Struikvormers:

Gelderse roos, Sleedoorn, Kardinaalsmuts, Hondсроos en Egelantier zijn soorten die aan de rand van een beplanting het beste resultaat leveren.

De Krent, Vuilboom, Hulst, Lijsterbes, Kornoelje en Hazelaar zijn de soorten die beter schaduw verdragen kunnen. Het is dan wel raadzaam om deze soorten in groepjes (wanneer mogelijk, 3-5 stuks) aan te planten.

Aanleg

De beplanting kan in verschillende verbanden aangeplant worden, in rijen, in driehoeksverband, in een wildverband enz. Voor alle verbanden geldt dat er in zwarte grond geplant dient te worden. Van tevoren ploegen, spitten of frezen is van groot belang. Daarnaast dient de grond onkruid vrij te zijn en na aanplant ook de eerste jaren onkruidvrij te blijven (gebruik geen gif aangezien de jonge aanplant hier sterk van te lijden heeft).

Het planten zelf kan vrij vlug uitgevoerd worden. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is o.a. afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houdt de grond op de schop), plaats het plantje zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantje vasthoudt. De grond iets aanduwen.

Onderhoud

De beplanting begint klein, na 2 tot 3 jaar echter zal de beplanting gesloten raakt (d.w.z. de takken van de beplanting elkaar raken) er moet worden gesnoeid.

Een beplanting van alleen struikvormers kunt u onderhouden om jaarlijks takken die problemen geven af te knippen. Ook is het mogelijk om dunningen uit te voeren, door struiken af te zetten. Zo kunnen de struiken zich ontwikkelen tot een mooie dichte, met kleurige bessen en bloemen, groene beplantingsvorm. Doet u daarna niks meer dan schieten bepaalde soorten door en wordt de beplanting hol van onderen. Er moet een verjonging plaatsvinden.

Verjonging, als de struiken mooi in sluiting zijn, kan plaatsvinden door bijvoorbeeld jaarlijks 1/4 deel af te zetten (niet te laag 15-20 cm). Na 4 jaar is de gehele beplanting dan verjongd. Dit afzetten kan het beste, evenals de dunningen in het najaar plaatsvinden.

Voor een beplanting met alleen boomvormers, wat op termijn dus bos dient te worden geldt dat de plantafstand groter is namelijk 1.50 x 1.50 meter en dat het daardoor de eerste jaren niet nodig is om te snoeien e.d. Wanneer de beplanting in sluiting komt, d.w.z. dat de kruinen van de bomen elkaar raken dan is het zaak om de zogeheten "blijvers" te kiezen. Met andere woorden welke bomen mogen groot en oud worden. Deze bomen moeten de ruimte krijgen om zich in goed te kunnen ontwikkelen, de bomen die rechtstreeks de blijvers hinderen kunnen verwijderd worden. Deze dunning moet verstandig uitgevoerd worden, haal niet teveel weg. Dit proces kan op de langere termijn nog eens uitgevoerd worden zodat de bomen die uiteindelijk moeten overblijven wederom meer ruimte krijgen.

Wilt u een beplanting krijgen van bomen met daaronder een struikenetage dan dient u de struiken/boompjes die u wilt behouden vrij te stellen door, wanneer de beplanting gesloten raakt, de omliggende beplanting af te zetten op 15-20 cm boven de grond. Laat de beplanting weer in sluiting komen en herhaal dan deze ingreep. Op deze manier krijgt u een mooie dichte beplanting met opgaande soorten. Dit snoeien kan het beste in het najaar plaats vinden.

Voor alle drie de beplantingsvormen geldt dat water geven en onkruidbestrijding in de eerste jaren van groot belang is. Ook is het belangrijk dat het vee of het wild niet bij de jonge beplanting kan komen. Tevens is het raadzaam om voor het juiste onderhoud de cursus landschappelijke beplantingen van Stichting Landschapsbeheer Gelderland te volgen.

Fruitbomen

Algemeen

Cultuurhistorisch bekeken stonden er altijd fruitbomen rond een boerderij, en dan altijd hoogstamvruchtbomen. Dit zijn geënte vruchtbomen - dit is een methode om fruitbomen te kweken - waarvan de kruin hoger is dan 1.80 meter. De entplaatsen zijn duidelijk te herkennen aan een verdikking op de stam met extra schorsvorming. Hoogstamvruchtbomen hebben relatief veel ruimte nodig om hun karakteristieke vorm te kunnen bereiken. Een plantafstand van minimaal 8 x 8 meter is dan wenselijk. De naam labels kunt u het beste (het eerste jaar) aan de boom laten zitten zodat u later nog weet wat waar staat. (de labels worden met de tijd wel vaal) Een schetsje biedt uitkomst.

Aanleg

Voor de aanleg van een nieuwe beplanting dient u de grond voor te bewerken, zodat de beplanting voorspoedig zal aanslaan. De bodem moet goed doorwortelbaar zijn en voldoende voedingsstoffen en vocht bevatten.

De plantplaats dient onkruidvrij gemaakt te zijn en een eventuele graszode moet worden weggestoken. Vervolgens graaft men een plantgat met de afmetingen van 70 x 70 x 70 cm. De onderkant van het plantgat net voor het planten even los spitten. Dan van de te planten boom eventuele lange of gebroken wortels terugsnijden en voorzichtig in het plantgat plaatsen.

De entplaatsen dienen altijd boven de grond te blijven na planten. Voor een goed resultaat is het belangrijk dat u wat zwarte grond of wat compost mengt met de vrijgekomen grond waarmee u het gat weer dichtgooit. Gebruik hiervoor geen mest of kunstmest. De grond een beetje aandrukken, niet te hard, u verdicht de grond, wat nadelig is voor de boom.

De boompaal plaats u (voordat de boom geplant wordt) aan de windzijde, meestal het zuidwesten. De paal zorgt er voor dat de boom niet om- of scheef waait. De boompaal hoeft niet verduurzaamd te zijn aangezien deze maar een drie tot vier jaar mee hoeft te gaan. De boom is dan echter sterk genoeg om het alleen te redden. De boompaal moet minimaal 75 cm in de grond komen te staan zodat er nog 1,50 a 1,75 meter boven de grond uit steekt. Denk aan kabels en leidingen!!!

De boomband in een achtvorm (niet te strak) rond de boom plaatsen en aan de paal vastspijkeren. De afstand tussen de boom en de paal ongeveer een voetbreedte (10-15 cm).

Bevestig de band aan de bovenkant van de paal. Wanneer u beschadiging door konijnen, muizen, katten of door maaimachines kunt verwachten dan dient u een zogeheten boomhuls om de stam te plaatsen. Dit is een vrij goedkope manier om uw bomen goed te beschermen. Na plaatsing dient u de grond rond de boom vrij te houden van onkruid en gras.

Onderhoud

De eerste jaren na aanplant moet er goed voor de bomen gezorgd worden, Dit houdt in:

- Water geven in droge perioden. (2 x per week een grote hoeveelheid)
- Beschermen tegen vraat van geiten, paarden, konijnen, hazen enz door de bomen te omgazen of op een andere manier te beschermen (bedenk dat m.n. geiten op hun achterpoten kunnen staan en dus vrij hoog schade kunnen aanbrengen.
- Het snoeien van fruitbomen is geen gemakkelijke zaak, het is niet mogelijk om hier een volledige handleiding te geven. Het volgen van een speciale cursus kan raadzaam zijn. Deze wordt jaarlijks ook door Stichting Landschapsbeheer Gelderland verzorgd.

Heggen en Hagen

Algemeen

Door het regelmatig knippen van bepaalde boom- en struiksoorten kan er een haag ontstaan. Dit knippen zorgt ervoor dat er geen verticale groei plaatsvindt, en dat daardoor de beplanting dichter wordt. Soorten die gebruikt worden als haag zijn o.a. beuk, veldesdoorn, haagbeuk, taxus, hulst, mei- en sleedoorn en liguster. De hoogte van het plantmateriaal is doorgaans 60-100 cm.

De haag dient minimaal een op halve meter van de erfgrans geplant te worden. De plantafstand is doorgaans om de 25 cm, 4 per meter dus. Taxus en hulst kunnen om de 40 cm geplant worden (5 per 2 meter).

Aanleg

Graaf een geul langs een gespannen lijn van ongeveer 50 cm diep. Vul deze aan met compost of goede potgrond voor een betere groei. Verdeel eerst de planten langs de geul en plant ze vervolgens. Voor een mooie strakke haag kan het raadzaam zijn om de eerste jaren de haag tussen twee draden te laten opgroeien.

Knip direct na het planten 15-20 cm uit de kop van het plantje, dit stimuleert om sneller en breder te groeien. Liguster daarentegen kan men het beste direct na het planten tot 15 cm boven de grond afknippen (eenmalig), zo ontstaat een betere vertakte en dichtere haag.

Onderhoud

Een haag wordt bij voorkeur twee maal per jaar geknipt. Wanneer jaarlijks eenmaal wordt geknipt, wat de haag een wat ruwer voorkomen geeft, kan dit het beste na de langste dag gebeuren (eind juni). De hoofdgroei is dan al voorbij.

Knipt men twee maal dan zijn de maanden mei en september geschikt. Knip wanneer het bewolkt, niet te warm is. De uiteindelijke hoogte van de haag is afhankelijk van het knippen. Houdt daarbij het doel van de haag duidelijk in ogenschouw.

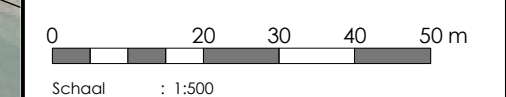
De eerste jaren na aanplant moet er goed voor de plantjes gezorgd worden, dit houdt in:

- Water geven in droge perioden. (2 x per week een grote hoeveelheid)
- Beschermen tegen vraat van geiten, paarden, koeien, konijnen enz door de dieren minimaal 1 meter van de haag te houden.

Voor plantinstructie: www.landschapsbeheergelderland.nl

Plankaart

datum.....

Project : Landschappelijke inpassing
Deelnemer : PA18EVERS
Naam : Fam Evers
Adres : 't Oeverstraat 5
PC, Plaats : 3882 RK Putten

Opsteller Plan: E. Timmerman
Datum : december 2018
Versie : concept

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Hoogstamboomgaard

Een hoogstamboomgaard is een karakteristiek landschapselement, bestaande uit meerdere fruitbomen op een weide, vaak omhaagd. De eerste zijtakken groeien op minimaal 180 centimeter boven de grond uit de stam.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

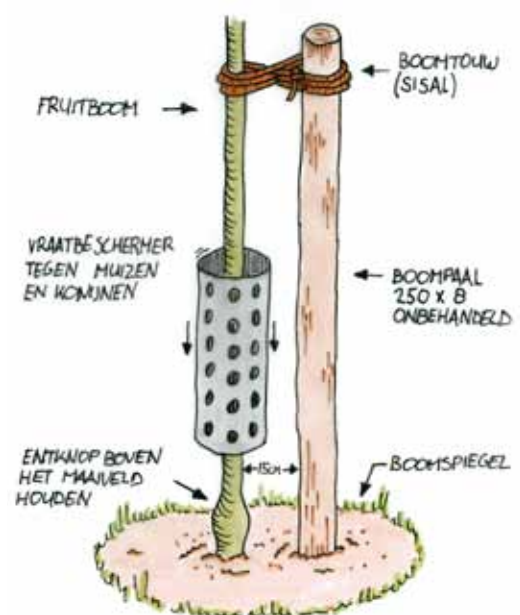
1. Het aanplanten van een boomgaard kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant van een boomgaard is het aan te bevelen om oude rassen van hoogstam fruitbomen met de maatvoering 8-10 cm omtrek te gebruiken. Oude rassen zijn vaak minder ziektegevoelig. Bestrijdingsmiddelen zijn niet nodig.
3. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Hoogstambomen kunnen meer dan 10 meter hoog en breed worden. Het is daarom belangrijk bij aanplant de fruitbomen op ruime afstand van elkaar te planten.
2. Plant daarom appelbomen minstens 10 meter uit elkaar, peren en kersen 8 meter en pruimen 6 meter uit elkaar.
3. Voor het planten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat moet daarom een afmeting hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
4. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (zuidwesten). Bevestig de jonge boom met sisal boomtouw aan de boompaal. Knoop het touw aan de paal en draai het touw circa 3 maal in een 8-vorm om de boom. Leg een knoop in het touw om deze aan de paal te bevestigen. Snijd overtollig touw af.
5. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas bij arme grond bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.

aanplant fruitboom

INSTRUCTIES NA AANPLANT

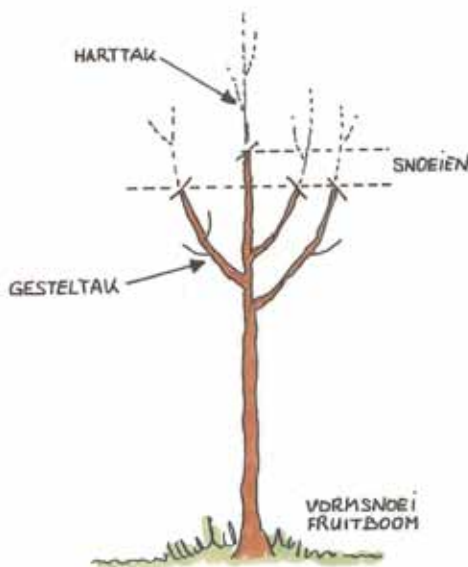
1. Plaats een boombeschermer rondom de boom, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste 2 jaar na aanplant voldoende water in droge perioden.

fruitboom met raster

BEHEERINSTRUCTIES

Het snoeien van fruitbomen wordt al eeuwen toegepast. Het snoeien van de fruitboom in de jeugdfase wordt de vormsnoei genoemd. De vormsnoei zorgt voor een bepaald model. Wanneer dat model is bereikt volgt de onderhoudssnoei. Ook kunnen fruitbomen op verschillende manieren gesnoeid worden. Bijvoorbeeld met als doel productie of als doel het landschappelijk beeld. Landschapsbeheer Gelderland geeft basiscursussen voor het snoeien van hoogstamfruit.

vormsnoei fruitboom

Vormsnoei

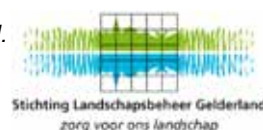
De vormsnoei is vooral belangrijk bij de jonge bomen. Elke soort heeft zijn eigen specifieke vorm. Bij de appel wordt over het algemeen een bolvorm aangehouden zonder harttak. Peren vormen van nature meer een kroon met een harttak. Deze kroon krijgt meer een piramidale vorm. Nadat de fruitboom is aangeplant is het belangrijk direct de eerste vormsnoei toe te passen. Uit het gestel worden vaak niet meer dan 4 gesteltakken aangehouden, de overige takken kunnen worden weggesnoeid. Afhankelijk van de soort kunt u kiezen voor het behouden of weghalen van de harttak.

Onderhoudssnoei

Fruitbomen kunnen het beste jaarlijks gesnoeid worden. Het gaat daarbij om vervanging van minder vitaal, afgedragen vruchthout, het verwijderen van ziek hout en het verwijderen van verkeerd geplaatste nieuwe scheuten. In een regelmatig onderhouden, vitale hoogstamfruitboom zullen elk jaar nieuwe scheuten ontstaan. Een deel kan worden gehandhaafd en gebruikt als nieuwe vruchttakken. Een ander deel dient te worden verwijderd.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
I www.landschapsbeheergelderland.nl.
2013, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland adviseert bewoners van het buitengebied over de aanleg en beheer van kleine landschapselementen om de kwaliteit van het landschap te versterken. Hiervoor is een reeks van 11 verschillende informatiebladen ontwikkeld.

Knip- en scheerheg

Een knip- en scheerheg is een lijnvormig landschapselement, met aaneengesloten begroeiing van inheemse struiken, dat regelmatig wordt geknipt of geschoren.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Het aanplanten van een heg kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant van een heg wordt vaak gekozen voor 3-jarig bosplantsoen met de maat 60-80 cm hoogte.
3. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.
4. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

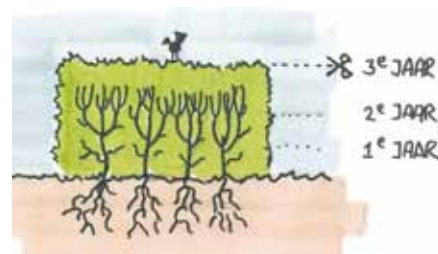
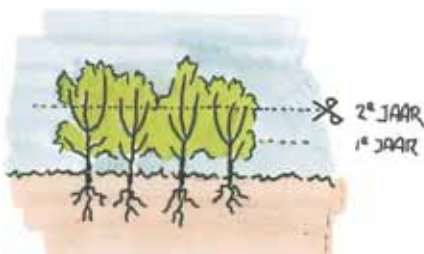
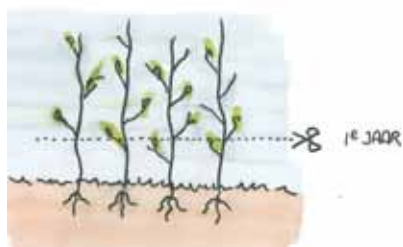
SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Voor het ontwikkelen van een dichte knip- en scheerheg is de aanplant van 1 rij met bosplantsoen voldoende. Per strekkende meter kunt u 4 stuks bosplantsoen aanplanten.
2. Graaf voor het planten een sleuf, die diep en breed genoeg is om de wortels van het plantgoed er ruim in te leggen. Eventueel kunt u een draad spannen als hulpmiddel bij het graven van de plant sleuf. Sluit de plantsleuf na aanplant weer af met aarde.

INSTRUCTIES NA AANPLANT

1. Plaats een afrastering op 1 meter afstand van de aanplant, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. De aanplant dient direct na het planten te worden terug gesnoeid tot op de helft of tweederde van de lengte. Dan ontwikkelt zich namelijk eerder een brede en vertakte heg.
3. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste twee jaar na aanplant voldoende water in droge perioden en houd het element onkruid vrij.

snoeien knip- en scheerheg na aanplant

BEHEERINSTRUCTIES

De naam knip- en scheerheg zegt het eigenlijk al: een heg moet geknipt of geschoren worden. De frequentie van de snoei hangt af van een aantal factoren: de soort, de vorm, de functie en de eisen die we aan de heg stellen.

In het algemeen worden de meeste heggen ongeveer 2 keer per jaar geknipt. Bij een meidoornheg is het belangrijk de eerste keer te knippen voor de langste dag van het jaar, in mei-juni. Dit maakt het knippen van deze heg een stuk aangenamer, omdat de doorns dan nog niet houtig zijn. Als de haag uit liguster bestaat, dan kunt u vaak wel 3 keer per jaar knippen, omdat de liguster een snel groeiende struik is. Knip de heg wanneer het bewolkt en niet te warm is. Belangrijk is dat de onderkant van de heg iets breder uitgroeit dan de bovenkant, zodat de zon ook op de onderkant van de heg kan schijnen. De heg behoudt dan zijn besloten karakter.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.

T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.

I www.landschapsbeheergelderland.nl.

Februari 2017

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon-en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Struweelhaag

Een struweelhaag is een lijnvormig landschapselement met een aaneengesloten opgaande begroeiing van inheemse, overwegend doornachtige, struiken, die vrij uit mogen groeien. Zo ontstaat een weelderige haag in tegenstelling tot een geknipte haag. Een struweelhaag bestaat vaak uit soorten als meidoorn, sleedoorn en hondsroos.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Het aanplanten van een haag kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Gebruik inheems plantmateriaal, wat passend is in de streek.
2. Voor de aanplant van een haag wordt vaak gekozen voor 3-jarig bosplantsoen met de maat 60-80 cm hoogte.
3. De te beplanten strook dient te worden los gemaakt, dit kan door frezen.
4. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.
5. Indien u niet direct alle struiken kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de struiken met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Voor de aanplant van een struweelhaag kunt u kiezen voor het graven van een plantsleuf in plaats van het frezen van een oppervlakte.
2. Bij een struweelhaag plant u een enkele rij, voorzien van 2 struiken per strekkende meter.

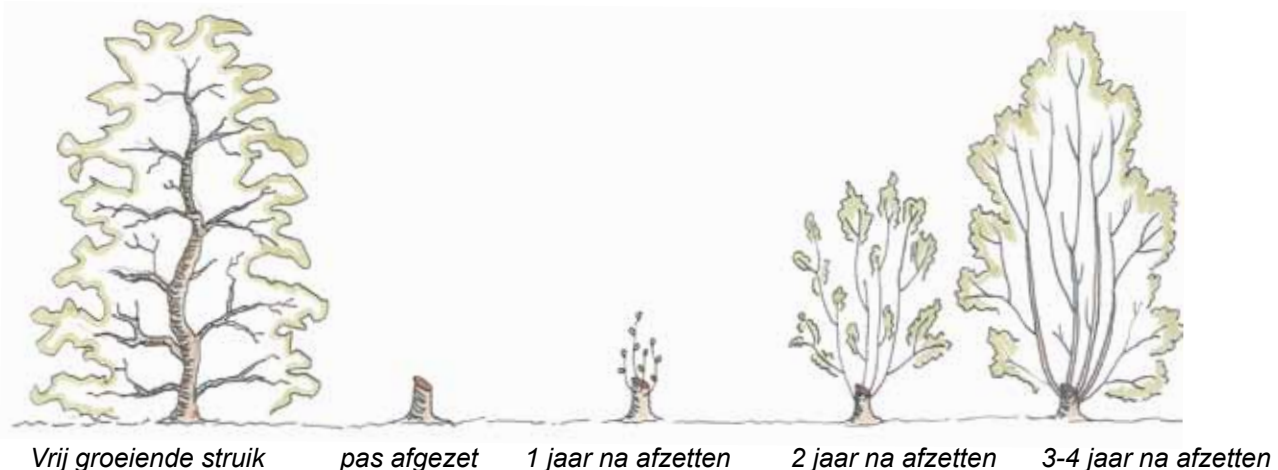

1. Plaats een afrastering op 2 meter afstand van de haag om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste twee jaar na aanplant voldoende water in droge perioden en houd het element onkruid vrij.

BEHEERINSTRUCTIES

De struweelhaag mag vrijuit groeien tot een brede en hoge haag en wordt niet vaker dan eens in de zes jaar gesnoeid of afgezet. Afzetten betekent dat de struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De struiken groeien uit zichzelf weer uit. Houd het eerste jaar na afzetten de stobben vrij van onkruid. Na ongeveer 3 jaar zal de aanplant een meer gesloten karakter krijgen en kan waar nodig gesnoeid worden. Dit snoeiwerk bestaat voornamelijk uit het weghalen van takken die problemen geven. Als u er voor kiest de haag af te zetten, dan kan dat tussen de 6 à 15 jaar plaatsvinden.

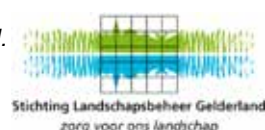
Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals het vlechten. Dit is een oude ambacht die werd toegepast om de haag ondoordringbaar te maken voor vee.

Vlechten kunnen we grofweg in twee grote groepen verdelen; namelijk het leggen en het invlechten van een haag. Invlechten gebeurt door middel van het inhakken en ombuigen van takken; leggen gebeurt door het inhakken en ombuigen van een hele struik.

Meer informatie over vlechthekken kunt u vinden op de website www.heggen.nu.

Tekst en beeld:
 Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
 T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
 I www.landschapsbeheergelderland.nl.
 Juni 2015, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap
 MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Vogelbosje

Vogelbosjes zijn vaak te vinden op het erf. Een vogelbosje is een bosje dat voornamelijk uit struiken bestaat en vaak niet groter is dan 500m². De soorten die in het bosje aangeplant worden, zijn vooral besdragende struiken als meidoorn, Gelderse roos en lijsterbes om vogels aan te trekken.

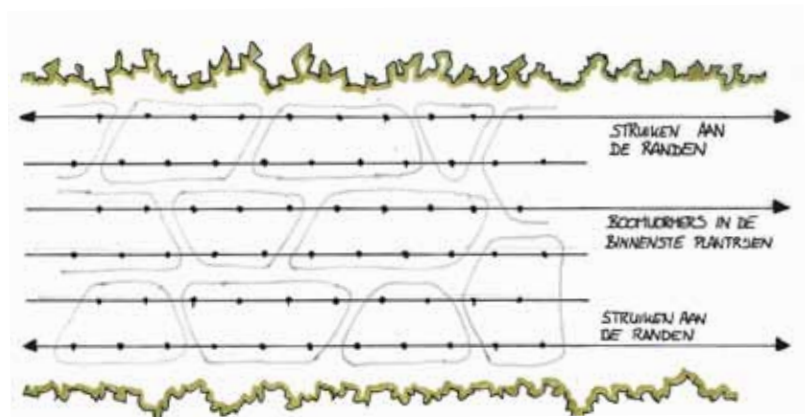
Geriefhoutbosje

Geriefhoutbosjes zijn vrij liggende elementen in het landschap. Een geriefhoutbosje is groter dan 500 m² en werd vroeger aangeplant om in geriefhout, hout voor dagelijks gebruik, te voorzien.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Het aanplanten van een bosje kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Gebruik voor de aanplant inheems plantmateriaal wat passend is in de streek.
2. Voor de aanplant van een bosje wordt vaak gekozen voor 3-jarig bosplantsoen met de maat 60-80 cm hoogte.
3. De te beplanten oppervlakte dient te worden bewerkt, dit kan door frezen. Het planten dient in bewerkte grond plaats te vinden.
4. Indien u meerdere soorten in het bosje aanplant, plant deze dan in groepen van minstens 5-7 stuks per soort. Op die manier voorkomt u dat langzaam groeiende soorten worden overgroeid door snel groeiende soorten.
5. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.
6. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

bovenaanzicht aanplantschema

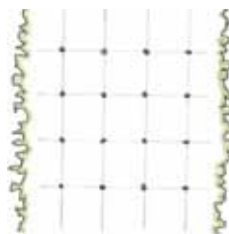

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIES

1. Bij een bosje kan het plantsoen op verschillende manieren worden aangeplant. De keuze bestaat uit het aanplanten in een vierkants- of een driehoeksverband.
2. Voor de aanplant kan gekozen worden voor een plantafstand van bijvoorbeeld 1,5 bij 1,5 meter.

vierkantsverband

driehoeksverband

INSTRUCTIES NA AANPLANT

1. Plaats een afrastering op 2 meter afstand van de aanplant, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste twee jaar na aanplant voldoende water in droge perioden en houd het element zoveel mogelijk onkruid vrij.

BEHEERINSTRUCTIES

Na ongeveer 5 jaar zal het aangeplante vogelbosje meer gesloten raken, de takken raken elkaar. Waar nodig kan gesnoeid worden. Dit snoeiwerk bestaat voornamelijk uit het weghalen van takken die problemen geven.

Geriefhoutbosjes worden van oudsher als hakhout beheerd, door middel van afzetten. Afzetten betekent dat de bomen en struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De bomen en struiken groeien uit zichzelf weer uit. Dit kan het beste gefaseerd plaatsvinden om de flora en fauna niet in gevaar te brengen en om het beeld van het landschap niet te veel te veranderen.

Het meest praktisch is om aaneengesloten stukken af te zetten, zodat de pas afgezette stobben voldoende licht krijgen om opnieuw te kunnen uitlopen. Houdt daarom het eerste jaar na aanplant de stobben onkruid vrij. De takken en wat dunner hout kunt u in de vorm van een takkenril in het element verwerken. Dik hout voert u af. Versnipperen van snoeiafval wordt sterk afgeraden om verrijking van de bodem te voorkomen, dit zorgt met name voor veel brandnetels.

pas afgezet

1 jaar na afzetten

2 jaar na afzetten

3-4 jaar na afzetten

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.

T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.

I www.landschapsbeheergelderland.nl.

Juni 2015, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Appels									
zelfbestuivend									
Nr	Ras	bestoven door	moes/hand	smaak	bloeitijd	pluktijd	Houdbaarheid	ziektegevoeligheid	Regio
1	Allington Pippin*	3-7-13-18-24-27	hand	zuur	vroeg	eind september	redelijk	ongevoelig	alle
2	Beauty of Bath	3-4-30-42	hand	zoet/zuur	vroeg	aug	slecht	gevoelig	alle
3	Benoni	7-13-15-18-24-26	hand	zuur	vroeg	begin sept	slecht	niet gevoelig	alle
4	Brabantse bellefleur*	8-23-41	hand/keuken	zachtzuur	laat	oktober	zeer goed	kankergevoelig	alle
5	Charlamowski	3-7-13-18-24-26	moes	zuur	midden	sept	slecht	zeer gevoelig	alle
6	Court-Pendu	3-7-13-18-24-27	hand	zoet/zuur	laat	nov	zeer goed	ongevoelig	alle
7	Cox Orange Pippin*	3-7-13-18-24-28	hand	zoet/zuur	midden	sept	goed	zeer gevoelig	alle
8	Dijkmanszoet	4-23-46	moes	zoet	laat	oktober	zeer goed	ongevoelig	alle
9	Dubbele bellefleur/Ossenkop	4-8-23-46	hand	zachtzuur	laat	oktober	slecht	ongevoelig	zand
10	Early Victoria*	3-7-13-18-24-27	moes	scherpzuur	midden	aug	slecht	ongevoelig	alle
11	English Winter Goldpearmain	3-7-13-18-24-27	moes	zoet/zuur	midden	oktober	goed	zeer gevoelig	zand
12	Eijdsener Klumpke	4-17-27-39-43	hand/moes/keuken	zuur	laat	oktober	zeer goed	gevoelig	klei
13	Glorie van Holland	3-7-13-18-24-27	hand/verwerking	zachtzuur	vroeg	eind september	goed	licht gevoelig voor kanker, geen schurft	lichte grond
14	Gravesteiner	2-42-30	hand/keuken	zoetzuur	vroeg	eind aug	slecht	gevoelig	vruchtbare
15	Groninger kroon*	3-7-13-18-24-27	hand/keuken/verwerking	zoetzuur	midden	oktober	goed	ongevoelig	alle
16	Gronsvelder Klumpke	3-7-13-18-24-27	moes/keuken	zoetzuur	laat	oktober	zeer goed	gevoelig voor schurft	klei
17	Jacques Lebel	3-7-13-18-24-27	moes/verwerking	lichtzuur	laat	begin sept	?	?	?
18	James grieve*	3-7-13-18-24-27	hand	zachtzuur	vroeg	begin aug	goed	zeer gevoelig	alle
19	Jan Steen	3-7-13-18-24-27	hand	zoetzuur	laat	eind september	redelijk	ongevoelig	alle
20	Jasappel	4-8-23-46	keuken	zoet	laat	oktober	zeer goed	gevoelig voor schurft	alle
21	Keswick Codlin*	2-27-49-35-40-41-42	hand	zuur	vroeg	eind aug	slecht	zeer gevoelig voor kanker	alle
22	Keuleman	3-7-13-18-24-27	hand/moes	zuur	midden	okt	zeer goed	ongevoelig	klei
23	Koningszuur	4-8-23-46	hand/moes	zuur	laat	eind september	zeer goed	ongevoelig	klei
24	Laxton's Superb	3-7-13-18-24-27	moes	zachtzuur	midden	oktober	zeer goed	ongevoelig	klei
25	Lemoenappel*	3-7-13-18-24-27	hand/moes	zachtzuur	vroeg	oktober	zeer goed	ongevoelig	zand
26	Lombarts Calville	3-7-13-18-24-27	hand	zachtzuur	laat	begin sept	zeer goed	gevoelig	alle
27	London Pippin	13	hand/keuken	zachtzuur	midden	oktober	zeer goed	gevoelig voor schurft	alle
28	Lord Lambourne	2-30-42	hand	zachtzuur	midden	eind september	slecht	?	alle
29	Lunterse pippeling	2-30-42	hand/moes	lichtzuur	midden	oktober	zeer goed	ongevoelig	zand
30	Manks Codlin	2-30-42	hand/moes/keuken	scherpzuur	vroeg	eind aug	slecht	ongevoelig	alle
31	Notarisappel	2-30-42	hand	zoetzuur	vroeg	begin sept	slecht	gevoelig voor kanker	alle
32	Oranje Reinette van Pomona	3-7-13-18-24-27	hand/keuken	zachtzuur	midden	oktober	goed	ongevoelig	alle
33	Present van Engeland*	3-7-13-18-24-27	hand	zachtzuur	midden	oktober	zeer goed	gevoelig voor kanker	alle
34	Princesse Noble/ Kroonappel*	3-7-13-18-24-27	hand	zachtzuur	midden	eind september	redelijk	gevoelig voor schurft	alle
35	Reinette D'orange	3-7-13-18-24-27	hand	zachtzuur	midden	oktober	redelijk	?	alle
36	Rode Boskoop Schmitz Hubsch	3-7-13-18-24-27	hand/moes/keuken/sap/verwerking	zuur	vroeg	eind september	zeer goed	gevoelig voor kanker	alle
37	Rode Tulpappel/ zoete aagd/kroonappel	3-7-13-18-24-27	hand	zachtzuur	midden	aug	slecht	gevoelig voor schurft	alle
38	Schone van boskoop	2-9-11-13-15-21-22-24-30-33-41-42	hand/moes/keuken/sap/verwerking	zuur	vroeg	eind september	zeer goed	gevoelig voor kanker	alle
39	Sterappel	4-8-23-46	hand	zachtzuur	laat	begin sept	goed	ongevoelig	alle
40	Transparante de Croncels*	2-30-42	hand	lichtzuur	vroeg	begin sept	slecht	gevoelig	alle
41	Yellow Transparant	2-3-11-30-42	hand	zachtzuur	vroeg	eind juli	zeer slecht	gevoelig voor kanker	alle
42	Zigeunerin	2-10-30-42	hand/moes	zuur	vroeg	oktober	slecht	ongevoelig	alle
43	Zoete Bloemee*	4-39-43	hand/moes/keuken	zoet	laat	begin sept	slecht	gevoelig voor kanker	alle
44	Zoete Campagner	4-39-43	moes/keuken	zoet	laat	begin sept	redelijk	gevoelig voor schurft	alle
45	Zoete Ermgaard	4-39-43	moes/keuken	zoet	laat	eind september	zeer goed	ongevoelig	klei
46	Zoete Grauwe Reinette	3-7-13-18-24-27	keuken	zeer zoet	midden	eind september	goed	zeer gevoelig voor kanker	alle
47	Zoete Kroon*	4-9-39-43	hand/moes/keuken	zoet	laat	eind september	zeer goed	ongevoelig	alle
48	Zoete Paradijs/vrouwtesappel	4-39-43	moes/keuken	zoet	laat	eind september	zeer goed	ongevoelig	alle
49	Zoete Veen	4-9-39-43	moes/keuken	zoet	laat	oktober	zeer goed	ongevoelig	klei
Zoete Paradijs/vrouwtesappel		4-39-43	moes/keuken	zoet	laat	eind september	zeer goed	ongevoelig	
Lunterse pippeling		2-30-42	hand/moes	lichtzuur	midden	oktober	zeer goed	ongevoelig	
Groninger kroon*		3-7-13-18-24-27	hand/keuken/verwerking	zoetzuur	midden	oktober	goed	ongevoelig	

Peren								
zelfbestuivend								
Nr	Ras	hand/stoof	smaak	bloeitijd	pluktijd	Houdbaarheid	ziektes	grondsoort
1	Avezaath Kapel	7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	stoof	zoetzuur	september	goed	ongevoelig	klei
2	Beurre Lebrun	6-7-8-11-14-17	hand/verwerking	matig	midden	begin sept	ongevoelig	voedzaam
3	Beurre Alexandre Lucas	16-22-34	hand	sappig/rins	vroeg	eind sept	goed	gevoelig voor schurft
4	Beurre Clairgeau	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand/stoof	sappig	midden	november	redelijk	gevoelig
5	Beurre de merode	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	sappig	midden	eidn aug	slecht	ongevoelig
6	Beurre d'Hardenpont	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	sappig	vroeg	oktober	zeer goed	ongevoelig
7	Beurre Hardy	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	zoet	midden	begin sept	slecht	gevoelig voor schurft
8	Beurre Lebrun	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand/verwerking	muskus	midden	begin sept	slecht	gevoelig voor schurft
9	Bezi van Schonauwen	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand/verwerking	zoet	laat	oktober	goed	gevoelig voor kanker
10	Bloedpeer	16-22-39	hand/stoof	rinsig	midden	begin sept	slecht	gevoelig
11	Bonne Louise d'Avranches	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	sappig	midden	eidn sept	redelijk	zeer gevoelig voor kanker
12	Brederode*	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	stoof	rinsig	vroeg	oktober	zeer goed	gevoelig voor kanker
13	Calebasse de Tirlemont	13-15-20-32-36-44-49	hand	sappig	laat	eind sept	matig	ongevoelig
14	charneux/legipont/leopoldspeer	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	zoet	midden	begin sept	matig	kankergevoelig
15	Clapp's Favourite	20-32-36-44-49	hand	zoet/sappig	laat	begin aug	matig	kankergevoelig
16	Comtesse de paris	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	sappig	vroeg	oktober	redelijk	ongevoelig
17	Conference*	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	zoet/sappig	midden	begin sept	slecht	schurftgevoelig
18	Conseiller a la Cour	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	sappig	vroeg	begin sept	redelijk	schurftgevoelig
19	Dirkjespeer*	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	stoof	zoet	midden	begin aug	redelijk	ongevoelig
20	Doyenne du Comice*	15-20-32-36-44-49	hand	zoet	vroeg	eind sept	redelijk	ongevoelig
21	Durondeau	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	zoet	midden	eind sept	redelijk	zeer gevoelig voor schurft
22	Emile d'Heyst*	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	sappig	vroeg	oktober	goed	ongevoelig
23	Franse Wijnpeer	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	zoet/sappig	vroeg	begin aug	slecht	ongevoelig
24	Gieser Wildeman*	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	stoof	zoet	midden	eind sept	zeer goed	gevoelig
25	Goudbal	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	rinsig	vroeg	begin aug	slecht	gevoelig
26	Heerenpeer		hand/stoof	zoet	vroeg	september	redelijk	ongevoelig
27	IJsbout	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	stoof	rinsig	vroeg	oktober	zeer goed	ongevoelig
28	Jodenpeer	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	sappig	midden	oktober	goed	ongevoelig
29	Josephine de Malines	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	sappig	midden	oktober	goed	ongevoelig
30	Jut	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	goed/sappig	laat	eind aug	slecht	ongevoelig
31	Kleipeer/Winterjan*	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	stoof	rinsig	vroeg	oktober	zeer goed	gevoelig voor kanker
32	Kruidenierspeer/ Oomskinderpeer	13-15-20-32-36-44-49	hand/stoof	zoet	laat	begin aug	slecht	ongevoelig
33	Lectier	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand/stoof	rinsig	laat	oktober	slecht	gevoelig voor schurft
34	Maagdenpeer	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	sappig	laat	begin sept	matig	ongevoelig
35	Noord Hollandse suikerpeer	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	goed/sappig	midden	begin aug	matig	ongevoelig
36	Nouveau Poiteau/snotpeer	13-15-20-32-36-44-49	hand	zoet	midden	oktober	matig	gevoelig voor kanker
37	Oranjepeer*	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand/stoof	sappig	midden	eind sept	redelijk	ongevoelig
38	Pondspeer	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	stoofpeer	zoet	laat	oktober	zeer goed	ongevoelig
39	Precoce de Trevoux	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	sappig/rins	vroeg	begin aug	slecht	gevoelig
40	Provisiepeer	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	stoof	zoet	laat	oktober	zeer goed	ongevoelig
41	Saffraanpeer		hand	zoetzuur	midden	oktober	matig	ongevoelig
42	Saint Remy	16-22-39	stoofpeer	zoet	vroeg	begin sept	zeer goed	kankergevoelig
43	Sijjespeer	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	zoet	vroeg	eind aug	redelijk	ongevoelig
44	Triomph de Vienne	13-15-20-32-36-44-49	hand	zoet	laat	eind aug	slecht	ongevoelig
45	Trosjespeer	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand/stoof	zoetzuur	midden	begin aug	zeer goed	ongevoelig
46	Williams bon Cretien	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	muskus	midden	eind aug	slecht	ongevoelig
47	Winterbergamot	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand	zoetzuur	vroeg	oktober	zeer goed	ongevoelig
48	Winterrietpeer	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	stoof	zoetzuur	vroeg	oktober	zeer goed	ongevoelig
49	Zwijdrechtse wijnpeer*	6-7-8-11-14-17-2-29-30-40-48	hand/stoof	zoet	laat	oktober	slecht	ongevoelig

Pruimen

zelfbestuivend

Nr	Ras		kleur	bloeitijd	pluktijd	ziektes	grondsoort
1	Anna spath*	2-16	blauw	midden	begin sept	ongevoelig	alle
2	Belle de Louvain*	10-18-23-7	blauw	laat	half aug	ongevoelig	alle
3	Belle de Thuin	8-10-23-7	groen geel	vroeg	augustus	ongevoelig	alle
4	Betuwse Kwets*		paars	laat	eind aug	schurftgevoelig	klei
5	Blauwe van Rilaar/Sanctus Hubertus	7-8-10-18-23	blauw	midden	eind juli	ongevoelig	zand
6	Bleu de Belgique	7-8-10-18-23	blauw	vroeg	eind aug	gevoelig	alle
7	Bleufre	2-12-16	blauw	laat	september	ongevoelig	alle
8	Czar*	7-10-18-23	blauw	laat	begin aug	gevoelig voor loodglans	klei
9	Dubbele Boerenwitte*	7-12-16	wit	vroeg	half aug	ongevoelig	alle
10	Early laxton	7-8-10-18-23	geelrood	midden	half aug	gevoelig	alle
11	Early Profilic/Eldense Blauwe	7-8-10-18-23	blauw	vroeg	eind juli	ongevoelig	alle
12	Hauszwetsche*	2-12-16	blauw	laat	eind juli	ongevoelig	alle
13	Italiaanse Kwets*	2-12-16	blauw	laat	begin sept	ongevoelig	vruchtbaar
14	Jefferson	2-12-16	geelgroen	vroeg	begin sept	ongevoelig	alle
15	Kirkes	7-8-10-18-23	blauw	laat	eind aug	ongevoelig	alle
16	Mirabelle de Nancy*	2-12-16	geel	laat	half aug	ongevoelig	vruchtbaar
17	Monsieur Hatif (wijnpruim)	7-8-10-18-23	geel	vroeg	augustus	ongevoelig	alle
18	Ontario*	7-8-10-18-23	groen geel	midden	augustus	gevoelig voor bacteriekanker	alle
19	Opal*	7-8-10-18-23	blauwrood	vroeg	eind juli	ongevoelig	alle
20	Reine Claude 'd Oullins*	2-12-16	groen	vroeg	eind juli	ongevoelig	vruchtbaar
21	Reine Claude D'althan	2-16	blauw	midden	eind aug	gevoelig voor loodglans	vruchtbaar
22	Reine Claude Verte	2-12-16	groen	midden	augustus	ongevoelig	vruchtbaar
23	Victoria*	7-8-10-18-23	paarsrood	midden	half aug	gevoelig	vruchtbaar

Kersen**zelfbestuivend**

Nr	Ras	bestuiving	kleur	bloeitijd	pluktijd	ziektes
1	Bigarreau Napoleon	5-8-12	bont	laat	half juli	ongevoelig
2	Dubbele Meikers*	3-6-11	rood	midden	half juni	gevoelig voor bacteriekanker
3	Early Rivers	6-11	donkerrood	vroeg	begin juni	ongevoelig
4	Hedelfinger Riesenkirsche	7-9-10	donkerrood	laat	eind juni	ongevoelig
5	Inspecteur Lohnis	5-8-17	donkerrood	laat	eind juni	ongevoelig
6	Koningskers	3-2-1	donkerrood	laat	eind juni	gevoelig
7	Merton Premier*	4-9-10	donkerrood	midden	begin juni	ongevoelig
8	Morel	5-8-12	rood	laat	eind juli	gevoelig voor loodglans voor te wekken
9	Pater van Mansfeld	4-7-10	donkerrood	midden	half juni	ongevoelig
10	Udense Spaanse	4-7-9	bont	laat	eind juni	ongevoelig
11	Varikse zwarte	3-6-2	zwart	vroeg	eind juni	ongevoelig
12	Wijnkers	5-8-1	rood	laat	eind juni	ongevoelig
13	Zwarte Spaanse		zwart	midden	eind juni	ongevoelig